

Selmeczbanányai Híradó.

SELMECZ-BÉLABÁNYASZ. K. VÁROS HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Égész évre	4 frt.
Fél évre	2 „
Negyed évre	1 „
Egyes szám ára 10 krajczár.	

Felolós szerkesztő és kiadó:

VORÓSFERENCZ.

Laptulajdonos:

JOERGES AGOST ÖZV. és Fia

A lapot illető szellemi közlemény, valamint az anyagi rész is a kiadóhivatalra ezimendő.

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szóig 2 frt., ezután minden megkezdett 100 szóval 500 krajczár.

Magánhirdetlek megállapodás szerint számítottak.

Nyilt-tér három hasábos sorért 10 kr.

Bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr

== Kéziratok nem adtnak vissza. ==

Márczius 15.)*

Fel, fel, virrad! fény gyül újra érzem.

A könnyű felhőn és sötét ködön;

Világot gyűjt a rettegett sötétben

E nap szülötte: a sugárözön.

E nap az, melyen beközt leverte

És magyarrá lett újra a magyar,

A léghen szinte mintha szárnya kelne,

Emléked őh, te fényes diadal!

E nap döfött Caesárnak hős szívébe

Egy Brutus gyilkot, hogy szabad legyen;

Bár önszívére hullott vissza vére

Nem jadtul fel a titányok seben.

E nap vonta le a páncélat a földnek,

E nap pattant le róla a bilincs —

Egy gigász anyni undok szöröyvet ölt meg . . .

E naara ember ujongva tekint!

E napon omlott porba annyi minden.

Mi lelkünk, testünk földre nyűgözé.

E napon lettünk nagygyá a hon hitben,

Hogy fényt derítünk a haza fölé.

E napon indult milliók szívéből

Egy eszméért az omló vérpatak, —

Kiválság, rang, rend, mint bálvány romba dől,

S az eszme élt csak: a haza szabad!

Te szent szabadság mi vagy? nem mondhatom.

Ábrámból több, valónak sok talán.

Sötétben, árnyban, szikrázó fény-atom.

Kitűzött ezél a délibáb nyomán.

*) Lapok és szerkesztőjének felkérésére Dávid Béla 1891.

évi márczius hó 15-ére.

A szerk.

TÁRCZA.

Az X + c. sugár.

II.

Ezzel a sugárral megnyílt előttünk az élet titka, a sírok rejteke, megismerjük a szívek, a vesék szövetei között fejlődő szándékok. Caesar meglátja Brutus levet, **Hamlet** bele lát a haszonleső római senatus kártyáiba s azonnal pakkoltat, de nem a futásra, hanem megrakatta szamarait arannyal, ezüsttel, s mi szem-színak ingere, hogy aztán nagyot neveszen az irtó veszedelemből ily könnyű módon kimenekülése fölött.

E sugár megvédi a Vazulokat a megvakítottástól, mert elárulják a Péter-párt fondorlatait, s Izabella királyné nem siratná legjobb vezérét Török Bálintot „buvában“, mert a török kelepezejét kijátszolta volna e sugárral; de az a misantropia is a mely a fenti sorokban az ó-kori tyrannismust, a kaszlok fennállását írta le velem, arról győződnek meg e sugáron át, hogyha van is ez ó-kori maradványokból valami, de van ám mellette humanismus is, különbséget névelő jóakarati is elég; nincs okunk panaszkodni, hogy nem haladunk a tőkely felé, haladunk bizony, csakhogy, tán gyorsabban is haladhatnánk. Legfeljebb ez bánt-hatna őt.

Ez a sugár ragyogott tán az Orleansi Szűz szemében, ez a Bartokovits éresek hevesi látóasszonyában, ez azokeban, a kik boszorkányságra, kuruzslásra kár-hoztatva jósolgattak, s mikor végre örök halára, érzés-zsorra nyertek jussot, bőrtönbe, vagy bitóra jutottak.

Ez a sugár, ha jobban megismerkedünk vele, tán elégtelét fog nekik adni, az emberiség e martyryánus s tudományukat nekünk felfedezi, de fel már nem támaszthatja őket.

Abban a dőbling, abban a dipótmezei nagy és sötétbír palotákban beh sok ilyen sugárt nyelhetett el már a sötétség!

A lelkünk az csak vendég itt minálunk,

Azán tevédelj messze útra száll;

Epedve, várva, térdelve imádkunk,

Egy élet érted, százezer halál!

Te szent szabadság! végtelen határod,

Pályád az úr, a szem nem látta tér,

De érezzük, hogy mondhatlan varázsd.

Mint üstökös, most újra visszatér.

Örömköny gyűl most bú-szokta szemünkbe,

Annyi sóhajra im' vigaszt kapunk;

Csak tőlünk függ, hogy szabadok leszünk-e? . . .

. . . Hozsanna néked, legnagyobb napunk!

Az ifju költő, a fenti sorok íróját ott aluszsa örök álmat a „Szekelrai kapu“ melletti temetőben. Sirja fölött tört oszlop jelzi tragikus halálát.

Ha ti ifjak, akadémiánk lelkes ifjusága, ma e tört oszlop mellett, egykori társotok sirja mellett elvonultok lengessetek feleje zászlókat; talán átérzi újból hogy: „virrad! hogy fény gyül újra“, s attól, aki azt vallá nem rég közöttünk, hogy „A lelkünk az csak vendég itt minálunk“, talán felétek száll az üdvözölő szó, hogy veletek hangoztass: . . . Hozsanna néked, legnagyobb napunk!

A szabadság napján.

A mai napon milliók szövegének visszhangja vegyült a tavaszi szellő diszharmonijába és a Kárpátoktól le az Adriáig az egész nemzet e szent ünnepe fényének a hatása alatt emlékszik vissza arra a dicső napra, melyen a nemzeti szellem geniusza megtörténté a szabadságot, egyenlőséget és testvérséget.

S vajjon ama nagy napokban, melyeknek emlékét a márczius idusa fel-felkelti, nem velt volna-e a magyar sereg más utat a nagy Alföldön, hogy ne lett volna Világosnál oly nagyon sötétünk!

No de félre a borús gondolatokkal, tekintsünk ama érdekes képre, melyet a feleltébb módon hiu Margit kisasszony tár elénk.

Ott lépdel mint a páva, nincs rajta semmi természetesség, sem tartásban, sem járásában, még tekintete is kerestelt, természetellenes, visszataszítóan tetszelgő.

Látja ezt egy ügyes amateur X—fényképező s hirdelen oda áll a magát oly szépként tartó Margit elé s így szól hozzá:

Margit kisasszony, én öreg vagyok, négy leányt adtam férjhez, két fiam családom, hajam ősz, én a leg-boldogabb nagypapa; mindenkinek jót kívánok, önzetlenül. Magának is. Nézze, mi ez ugy-e ezen a kis ívegen nincs más, mint egy vézna csontváz s körülé a derék tájám halosontok? No lássa Margit, ez az első felvétel, a mit az X sugár látott! Ha még egy pillanatig várakozik, akkor az X + b sugár veit le valamit, de ez már a mider halosontján is áthat, az X + c sugár pedig az szívek rejtekebe villan, az agy sejtjeibe s áruolja az a legmélyebb titkoknak.

Lássa Margit, most vettek fel arcvonásai igazí alakjukat, most természetesség s így bár a félelem, az ijedség is tökröződik róluk, mégis szebbek mint mások, mert természetesek, a megbánást olvasom a róluk. Legyen természetes ezután is, megkímélem a b és c sugarak ijesztő fenyejtől, térjen vissza, vesse le ezt a szörnyen „utezaian modern“ ruhát, öltözzék izléssel, szoktassa e szép kezet munkára, melynek egy év múlva, bár akkor már nem lesz ily gondozott, ilyen nagyon szép, bizonyára kéréje is akad.

És a c sugár hatalmas előt bizonyára jó utra tér a hiu Margit, s így térnek meg a többi hiu Margitok is. De nézzük azt a másik képet. Laci barátunk vizsgáló szavakat mond Jánosnak,

Ma ünnepli a nemzet évfordulóját azon dicső napnak, a melyen egy csodás tűz futottta be a nemzet zsbibadó ereit és ifjua üdített roskadó testét.

E napon gyulladt ki a világszabadság fátylaja, megtört a zsarnokság és szilánkokban hullottak szét a békők, az aggok megijodtak és a gyermekek férfiakká váltak és a lelkesedés tűze a magyar nemzet ezredéves létének legszebb győzelmét aratta — a szabadság diadalát.

Jól tudjuk, hogy századokon keresztül békóban volt a magyar szabadság, az egyenlenség emésztett bennünket, s az ármany elfordította egymástól a szerető testvérek szívét. De jönni kellett és jött is az 1848. évi márczius idusa, és a langy tavaszi szellő felbraztette a szunnyadó szíveket, felelesztette a lelkesedés tűzét és mint egy varázs szózatra looldattak a rablánczok, megszűnt a rabiga és a magyar nemzet fölszabadult a zsarnokság alól és az alkotmányos államok sorába lépett, kivirta legdisebb jogát — függetlenségét.

Szép napok voltak azok, mikor a pász és flú egymás mellett harczolt; egyforma lelkesedéssel és hősiességgel mentek a golyózápor elé, nem félték sem az ágyuk dörgő morájától, sem elhullott tervterek halál-hörgeésétől, hanem szívvel-lellekkel küzdöttek hazájuk önállóságáért.

A magyar nemzet ezen lelkes és önfeláldozó hősiess viselkedése bearanyozta ezredéves történelmének lapjait, megmutatta a világnak, hogy a honszeretet a legerősebb fegyver a diadal kivívására.

Fényesen igazolta, hogy a sok elnyomatás, a sok balszerencse, melyely ezereven keresztül vívódott nem csüggesztette el a tetterjeit, hanem bontította meg honfírényeit, hanem szó nélkül képes hazájáért vért fel-

a két jó barát kitűnő hangulatban van, lelkesen töltik ez az estét s bizonytalan bucsuznak el egymástól.

A felejkök bővsóttot e sugár azt látatja, hogy Laci agyában egy gondolat gyülemik össze az agysejtek között, mely a többi gondolatok fölött uralkodik. Nini, az érdekek, anyagi érdekek reagáló sejtük tömörülnek. (Másnap Laci hosszú papírsejtét állít be Jani barátjához, s ugyanaz nap 2000 forintot dagad a tárczája.)

A sejtük tömörülése hirdelen megszűnik, s a c sugárt irányító tudos fotografus kijelenti, hogy az annak a jele, hogy L. vágya kielégítést nyert.

Ismétlődik a fenti jelenet más két barát között s Pista el van ragadtatva az előkelő állásu Aladár leereszkedő nyújasságától, a ki őt az egyszerű állásu régi jó barátot nem feledele el.

De a c sugár laposodást észlel az agyban, éppen ott a homlok és a szem felé húzódvá, a hol a számítás felszék van. (Aladár azzal mentegeli magát óvei előtt: szánom ezt a szegény embert, azért voltam pránta ily leereszkedő.)

A c sugár azonban elárulta, hogy A. hazudott, mert nem a számalom, hanem az áltatás tekercsei vibráltak az agyban, a koponya hátrésze felé semmi reactio, de teljes nyugalom. A-nak kortes volt szükség s ezt vélte megtalálni P.-ben.

A hamis Elemér szörnyen udvarol Evelinnek, nincs az a nyelge szólam, mint ajkára ne venne, szörja a bökökat, valóságos szerelmevallomás a beszéde. Mog is van a hatása, mert Eveline olvadoz.

A hatása nagybácsi oda löveltetli a c sugarat s ez azt árulja el, hogy Elemér agya, szíve ugyanakkor, a mikor ajka agya, lángoló szerelmet hangoztat. . . . a telekkönyvi állapottal foglalkozik.

A bácsi nagyot nevet, hahaha! mint a hogy még sok bácsi fog nevetni ezentúl és sok Elemérnek fognak a kezére kosarat akasztani, mint tették a mienkel is másnap. Hahaha!

Pipifax.

áldozva felemelkedni a művelt államuk sorába, s méltó helyet tud magának kivívni az alkotmányos nemzetek között.

Ezért a mai nap emléke szent legyen a nemzet előtt, s midőn a szabadság diadalát hirdeti, szolgáljon minéknél mindenkor a jövő évezredben is példát. Merítsünk ez emlékekből lelkesedést és erőt szabadságunknak és függetlenségünknek megszilárdítására.

Most pedig, midőn a magyar nemzet honalapításának ezredéves ünnepét üli, fokozódott lelkesedéssel kell hogy ápolja és táplálja azt a szellemet, azokat az eszméket, melyekkel megvalósította hazánk szabadságát és függetlenségét, hogy az első ezredéves diadal megalapítsa a második ezredévesre is a nemzet történelmének fénykorát és biztosítsa a nemzet jólétét és boldogságát.

Röntgen-féle sugarakról.

Alig néhány hónapja, hogy a napi sajtó azt a feltűnő hírt hozta, hogy a wüzburgi egyetem eddigre meglehetősen ismeretlen fizika-tanára új csoda számba menő új fajta fényképeket képes előállítani, melyeknek tárgyai felvétel közben alátalannak anyagokkal voltak beburkolva. Természetesen tehát hogy ezen hírek a tudósok épügy, mint a laikus közönség körében lázas érdeklődést keltettek ezen szenziós felfedezés iránt, mely magában véve is érdekességénél és fontosságánál fogva századunk utolsó tízezinél oly számos tudományos vívmányai között az első helyet foglalja el.

Nem csoda, ha e felfedezésnek titokzatosága és megdöbbentő volta a szakköröket a vele való foglalkozásra indította s a közönség kíváncsiságát oly annyira felkeltette, hogy mindenki vágyódott olyan új-fajta fotografiai saját szemével látni.

E felfedezés a szó szoros értelmében a véletlen játéka. Röntgen, hazánkfiától Lenártól kezdeményezett s a Crookes-féle csőben létrejövő elektromos fény tünceményekre vonatkozó kísérleteket tanulmányozta s midőn egy este belefáradva az egész napi dologba, becsavarva a gázlampakat laboratóriumából haza akart menni a fekete lepellet letakarta az feledékenységéből villamos árammal összekötött Crookes-csőből a lepen át az egyik falon elmosódó fényfolt jelent meg. S ez vitte azon gondolatra, hogy oly sugarakkal van dolga, melyek különben fényt át nem bocsáró anyagokon keresztül hatolnak, s így utjukba helyezett fotografiai lemezek képesek hatást előidézni.

Hittorf volt az első, ki a hatvanas évek vége felé

az u. n. kathóda sugarak sajátosságait tanulmányozta. Ha majdnem légréte szivattyuzott üvegszövön át, két fémárok között a Runkorf-féle induktor, vagy Holz-féle géppel áramot bocsátunk át, akkor az elsüléssel nem kapunk szikrát, hanem a kisülés sugárve alakjában történik, szín- és fénytüncemények lesznek láthatók. Erre alapította 1879-ben Crookes az ő kísérleteit, ki az általa készített s töle elnevezett csövek két végére az áram átbocsátására platínameleket olvasztott be. Jelenleg a Crookes csövek egyszerű hengeralakban készíthetők, melyeknél két oldalt két vékonyabb cső van hozzá forrasztva, az egyik tartó gyanánt szolgál, a másik ellenben a tövleges áram bevezetésére. A negatív áram a henger teljén lesz bevezetve s ez a vezető egy vékony alumínium kör-lappal van összekötve. Ha ily csőbe az áramot bevezetjük, akkor tisztán lehet látni, hogy alumíniumlemezről egy fénylő sugárkére tör el, a melyik a henger másik lapjára érve, szép zöld színben fluoreskál s az egész hengert eltölti. E tüncemény okozói a katód-sugarak s ezek az áram negatív sarkából erednek; a pozitív sarkokról jövőt anódnak nevezik.

Ezek azok az u. n. kathód-sugarak, melyekkel Röntgen dolgozott.

Crookes kísérletei között legerdekesebb az volt, a mellyel bebizonyította, hogy a kathód-sugarak egyenesen haladnak s eltérőleg az u. n. Geissler-féle csövekben mutatózó fényállásoktól, nem követik a cső alakját, hanem mindig egyenes irányban terjednek s ha az üveg felszínét találik, a talált helyen az intenzív zöld vagy sárga fényű fluoreskálnak.

Utána Hertz tanár tette azon felfedezést, a ki bebizonyította, hogy az általa előállított villamos hullámok áthatolnak bizonyos fémek vékony lemezein.

Ezek alapján tanulmányozta a magyar Lénárd a katód-sugarakat ugyannabban az időben, mikor Goldstein berlini fizikus az anód-sugarakat tette tanulmányainak alapjaiva. S Lénárd kísérleteinek tanulmányozása közben jött véletlenül Röntgen azon szerencsés ötletre, hogy a bizonyos át nem látszó testeken átható katód-sugarakat a fényképezésre használja fel.

A helybeli gyógyszerati és iermészettudományi, egyesület f. év március hó 7-én megtartott ülésén Dr. Schwartz Ottó m. k. főbányatanácsos s akad. tanár úr tartott a tudomány ezen nagyszerű vívmányáról tárgyalást s tanulságokban gazdag előadást.

A Belházy-féle ház tanterme a nagyszámmal megjelent érdeklődő közönség részére kicsinynek bizonyult Vadass Jenő m. kir. erdőtanácsos s akad. tanár úr megnyílt beszéddel üdvözölte a jelen volt nagy számú s városunk színe javát képező közönséget, mely után Schwartz tanár úr könnyed vonzó s érdek-

eszű előadásával másfél óráig tartotta feszült figyelemben a hallgatóságot. Előadását a Röntgen-féle felfedezés megelőző s az erre vonatkozó tudományos kísérletek és tanulmányok rövid esztelésével vezette be s azután áttért a Röntgen-féle fotográfiára, melyekből a hallgatóság szemeláttára egyet el is készített. A bemutatott fényképek száma 10-nél többet is tett s érdekességükönél fogva is meglepők voltak. A fényképek az e célra beszerzett s a bpesti műegyetem üvegtechnikai intézetében Dr. Kiss Károly tanár által készített üvegs csővel segélyével lettek felvéve. Ezen üvegs csövek tulajdonképpen Crookes-féle csövek a nevezett tanár által javítva körte alakban vannak készíttetve s a levegő majdnem teljesen 1 milliárdnyira van kiszivattyúzva. A felvétel a Rhunkorf-féle induktorgéppel lett eszközözve, mely gép a szükséges áramot az accumulator telepből nyerte. A fotografiai érzékeny lemezek fénytől teljesen elzárt faszekrénybe lettek helyezve s a Crookes-féle cső alá vagy ottaltd 6-10 cmnyi távolban téve. A lemezt magában foglaló faszekrényre mindenféle alkotás s különböző fémlemez egyébből készült tárgyat helyeztek el, az áram megindítását s 5-45 percznyi időtartamig működött. A fotografiai lemezeket nyert képtulajdonképpen árnyképek, melyek az előadás során be is lettek mutatva. Ily felvételek alapján lettek fényképezve többféle szerszám, foga, sárga réz, acél, vas, higan, ólom, magnésium, alumínium platina, arany s egyéb fémlemez készült tük, gyűrűk, mindenféle színű üvegek, uranüveg üvegprizma, cukor, liszt, gipszszilánemek, porcelán, mellétek különféle foglalatokkal stb., melyek mind tanulságos s a szakemberre érdekes eredményeket szolgáltatottak.

Kiváló érdekességgel bírtak az emberi kéz és láb fotografiai, melyeknél a hús alkatrészek gyenge s átlátszó visszfényűl a csontok elhelyezését s teltségét igen szemléltetően mutatták. Ezek közt kitűnik különösen 17 éves fiú dinamitrobbanás által elesonkított kezének fotografija, melynél a csontok egészen a kéz tövéig kiválóan láthatók, de sőt még az operáció alkalmával ki nem szedett s a dinamitpatron egyes szilánkjai is kivehetők voltak.

Az előadás alatt Dr. Schwartz tanár úr egy ily fotografiai felvételt is tett s a kathód-sugarak segélyével egy vasból készült fogól fényképezett le a hallgatóság szeme láttára.

Mint az előadás keretében tartozzék a Geissler-féle csövekkel is kísérletezett nevezett tanár úr, mely alkalommal a hallgatóságnak igen csinos s látványosságban gazdag fénytünceményeket mutatott be.

Selmezbánya 1896. márczius 14.

Emöki.

Pár szó a magyar nemzet történeti dalairól.

Minden nemzetnek, mely a kulturális tényezők felkarolásával létjogosultságot bírja, meg van saját belső énjét, érzelmevilágát visszatükröző költészete.

Megvan a magyarnak is.

Hízen örökbecsű költészetében dalolja el bűját, baját, örömet, fájdalomát. Nagyon sokat mutatnak ezek a költői termékek, ha azokat nemzeti történetünk tekintve vizsgáljuk.

Hízen a magyar nemzet, kedélyhangulatát — mely az idők forgandóságához nagyon is finom érzékeléssel bír — lehette, mintegy tükrözve, azokba a dalalamos énekek, nóták hymusokba, melyek kiapadhatatlan kincsese bányái dal-költészetünknek.

Egyik legkedvesebb örök feledhetlen indulónk, a Rákóczy hű képét adja annak a csüggeteg kornak, mely halavány reménységgel, fájdalmas érzéssel tekintett a jövőbe.

Mikor a két ellenség által két felől szorított magyar erősen eltökélt lélekkel várta, hogy mikor huzza ki utóljára az ősi kardot s mikor ajánlja fel életét és verét kedves hazájáért

„Isten adj hazánk felett
Tiszta kéklő szép eget,
Halmain Tiszánk. Dunánkunk
Aldva szálljon felleged.”

Ime minő öde visszhangját találjuk itt a mely sóhajástól, tűrni bíró lélekbeli kiáltó szózatnak. Hogy kívánta a nemzet a jobb jövőt, hogy vetette reményét lánstébe, mely reménységnek oly hűv képmása a „tisza, kéklő szép ég.”

A bús, de remélni tudó, egyszersmint borongós, rezignációval áthatott magyar lelkületnek mélyesges megnyilatkozását érezzük a Rákóczy induló soráiban.

A közértelet leghatásosabb tolmácsai voltak a háborus kuruozok dalai.

Ezek a borongó kuruozdalok, melyek édesbűs symphoniájukkal annyira felkínkőz tapadnak annyira kedveljünké lesznek — annak a szabadságot s irató, reményét vesztelt s a jelen sivárságain kesergő hazafi léleknek megható nyilvanulása, mely Rákóczy leveretése után, bujdoklásban vagy a börtön sorvasztó levegőjében zokogta siralma.

Csodálatos, hogy ezek a kuruozdalok, bár keletkezésük idejétől ide s tova több mint 200 év múlt el, eredeti frissességükben, másítatlanul maradtak meg az utókor számára.

Nem hiába, a nemzetek életében is örök maradó emlékek bírnak a szenvedés fája kora; míg a diésőség fényes napjának emléke idők múltával könnyen vesztelhet vakító fényéből. Így maradtatott meg kiirthatlan nyomokkal a Rákóczy induló, daczara az idők mostohaságának, buzdításul a jelen nemzedeknek, hogy ne csüggedjen a megpróbáltatás szomorú napján.

A 48/49-es idők bangulatának kétségtelenül leghatásosabb kifejezői a szabadságharc-dalok, melyek a nemzet által várt jobb jövőnek műló rózsbimbói

A szabadságról égő tűz a jövő csilgától meg-aranyozott lelkesedés mind kierezhetők a dallamból s élénk varázsolják azt a diéső kort melynek névtelen vitézei, chérószként tűnnek fel e századvégi, hanyatló kor előtt.

S az az érdekes, hogy míg a Rákóczy háború, — mely szintén a szabadság kivívásáért való küzdelem színtere — ugyszólván alig termett lelkesítő harcra buzdító dalt; s a sok nagybecsű darab is mely számunkra felmaradt, a végső erőmegfeszítésnek hangadója, addig a 48/49-es szabadságharc sok-sok harci dalt tüntet fel, ami azt is mutatja, hogy nemzetünk teljesen meg volt érve a szabadságharcra s együttesen törekedett azt kivívni.

De amilyen tűz, amilyen erős lüktető érület vonul végig a szabadságharc dalain, épen olyan bá-

gyadt érzés, borús hangulat, nyomott kedély visszatükrözöi a reakció kor dalai, kifejezik azt az egynehányat, melyben a bűját, baját feledni tudó nemes tréfal a bajjal.

Amint a Rákóczy kor dalainak nagy része a letűnt diésőség után „a vitéz magyarok vezérét” Rákóczy sóhajja minduntalan, épen úgy várja szint reménységgel a 60-as kor szabadságról vesztelt magyar Kossuthot a szabadság hőst. Hogy milyen hódoló szeretettel esüggött a magyar a turini remélni mutatja az, hogy a fenti dalokban mindenikben megtaláljuk a szent örögrez való hűségés ragaszkodást.

A történeti nóták, dalok s indulók egyrésze — melyek nemzeti multunk anyagi meg anyai kedves emlékehez tapadnak — szórványosan ugyan, de megmaradnak s átszállanak mindig a késő unokákra is, mert hízen a hagyományos nemzeti érület híven meg szokta őrizni kedves szabadságra vonatkozó emlékeit; de kétségtelen, hogy nagy része a mult homályába vesz el.

Épen azért nagy köszönettel tartozunk azoknak, akik ezeknek a historiai jelentőségű daloknak a szövegét és dallamát a nép ajkáról elvesse összeszedik s hű eredetiségükben törekszenek a jelen kornak visszaadni azokat.

E téren különösen nagy buzgalmat fejt ki Thaly Kálmán és Káldy Gyula, kik lankadatlan buzgalommal igyeksenek megmenteni a mult feledésre készülő homályából mind azt, amit csak lehetséges és akik az így összegyűjtött nemzeti dalokat a névelt társadalomnak teljesen, korhűben teszik élvezhetővé.

Ezeréves nemzet multunk örömmepének bizonyára jelentékeny mozzanata lesz az a mostnaghangverseny, amelyen hazánk ifjúsága épen ezeket a történeti dalokat fogja bemutatni, mindnyájunk igaz öröme.

Emericus.

Különfelek.

— **Főispáni látogatás.** Horváth Béla főispánunk előmúltas és hó 12-én érkezett városunkba s még ugyanaz nap délutánján elnökölt a közigazg. bizottság, majd az utadó ellenfelelőmlatla bizottság ülésen, vezetve továbbá az előkiszító tanácsülés kimerítő tárgyalásait mely ülés késő estig tartott. Másnap a közgyűlésen, s végül a Vöröskeresztgyűlésen előző ülésen elnökölt, mint ugyanazon gyűlésen előzőleg egyhangulag lelkesedéssel megválasztott új társelnök. Ez évben lefolyásolt, valamint a lyceumi ifjúság hangversenyéről szóló közleményünk e számunkból kiszorulván, azokat jövő alkalommal közöljük.

— **Új mérnökünk,** a kinek kinevezéséről már szólottunk annak idején, nagyszombathai Huberth Andor, elfoglalta városunknál állását, s miként erről eddig is meggyőződhetünk, benne kiváló szakértőt nyert a törvényhatóság.

— **Fayl Zoltán,** kit még Rudnay Béla főispán nevezett ki vármegyei kiadóknak, állását f. hó 10-ikén foglalta el Polyságban.

— **A tisztújító szék**et főispánunk előmúltasága, tekintettel a május havi milleniumi ünnepségekre, a mikor nagyon is el lesz a közönség és tisztikar foglalta, f. é. április havának 15-ére tűzte ki, azzal a kikötéssel, hogy a mely tisztviselők eszelleg kiesnének a választásnál, azok csak megbiztatásuk lejártával fognak állásaitól felmenteni.

— **Elismerések.** E hó 13-án tartott törvényi közgyűlésünk Bernhardt Adolf gazd, tanácsnokot azért a buzogóságáért, melylyel két éven át a mérnök teendőit is végezte 300 frtnyi, Clement Gyula tb. főszámvéelő pedig a város légszertvény vezetésénél kifejtett hasznos tevékenységéért 200 frtnyi tiszteletdíjjel s jegyzőkönyvi elismerésben részesítette. Dobó Sándor légszertvény kezelő, tekintettel arra, hogy elismert hasznos munkásságáért szabad lakást, világitást s fűtési anyagot nyert e két éven át a városról csupán jegyzőkönyvi elismeréssel tüntette ki a közgyűlés.

— **Iskolai segély.** A m. k. vallási és közoktatásügyi minisztérium 400 frtnyi segélyt engedélyezett a selmeczbányai iparos tanonciskola fenntartására. Midőn törvényh. közgyűlésünk e szoklaton nagy adományért hálás köszönetet fejezte ki, egyszermind elismerést szavazott a segély kieszakölőjének Rill József kir. tanfelügyelőnek.

— **A vasuti gyűlés.** F. hó 2-án, hétfőn lett megtartva az ipolyság-korpona-selmeczbányai vasut ügyelvény a gyűlés, a melyen Selmeczbányai közönségét Sztinyai József polgármester képviselte. Jelen voltak még: Rudnay Béla elnök, Korpona város képviselőiben Bukovszky Mihály polgármester, br. Nyáry Alfons főszoalgaíró s többen. Képvisele volt a megye, Ipolyság nagyközség, és az érdekel magyirtokosok közül Ivánka László és Bartakovics Ágost magyirtokosok. Az elnök bejelentette, hogy az egész vonal kiépítésére nem akadt vállalkozó, hanem az ipolyság-korpona vasutra igen. Tehát kéri a bizottságot, vajjon elhalasztassék az építkezés, míg az egészre vállalkozó kerül, vagy megelégszenek egyelőre az egyikkel? Sztinyai polgármester nem járul hozzá a dolgok ilyen fordításhoz, mert várossa közönségét nem hallgatta meg. Czibulya főjegyző és Ivánka László pedig megnyugtatták, hogy csupán elodázásról van szó s maga a vállalkozó kijelenté, hogy elő reflektál a selmeczi vonal kiépítésére is, ez ezen vonalról még tanulmányozni kella. A szakállási családokhoz, nem akadt vállalkozó tehát Ivánka László lemondott arról s igazneki log a többi földirtokosokat is ily nyilatkozatba birmi. Végül Rudnay Béla le akart mondani, de a bizottság tiltakozott s hogy megmaradhasson Ivánka Lászlólt tette meg társelnökké (Honfő tudósító.)

— **Hontvármegye törvényhatósági bizottsága** április hó 9-én s szükség esetén a következő napokon tartja rendes tavaszi közgyűlését. A tárgysorozat főbb pontjai: Alispáni jelentés a múlt felőléről; az alispáni széknek s eszelleg más állásoknak botöltése; stb.

— **Hontvármegye törvényhatósági bizottsága** f. é. április hó 9-én tartandó ülését megelőzőleg, az általán választmányi tart ülését március 31-én délelőli 9 órakor a vármegyeház kis termében.

— **Nyugalomba menő bírák.** Vítális Mor az ipolysági társadalom nagy sajnálatára, — nyugalomba vonul s Balassagyarmat mellett lévő birtokára Szoloztyénre megy lakni. Vítalison kívül még Okolicsányi Gyula kir. járásbíró és Medgyessy Sándor v. mikolai járásbíró is a megérdemelt nyugalomba mennek.

— **Téli kirándulás a Sztinyára.** E hó 1-én illetve hó 29-én metész vállalatra vállalkozott néhány atlatánk. Esti 6 órakor neki indultak a Sztinyának s a hó és jégborította utakon, hegyszakadékon 2 és fél órai nehéz küzdelem után, több helyen övig erőhóban járva feljutottak a Sztinya ormára. Ott kissé

megpihenve, másnap reggel ugyanazon az uton visszatelek s 2 óra alatt ismét Selmeczbányán voltak. Az edzett atlathek nevei: Remenyik Károly, ak. t. s. Koller Károly, Roth Gyula, Harvich Emil, Sikora Gyula akad. hallgatók. Örömmel constatáljuk, hogy még csak influenzát sem kaptak.

— **Vízvezeték.** A víznyefördőbeli Ottó telken a város vízvezetékét készített a Walsér-czeg által 3442 frt 35 kr. költséggel, mely összeget a birtokeladási alaphól kölcsönzi ki 10 évi törlesztésre.

— **Honvédemlék.** Händel Vilmos biz. tag. a következő sürgős indítványt terjesztette be e hó 13-án a közgyűléshez: „Tisztelettel alulirott indítványozza, hogy a polgárnagy úr enklólete alatt haladéknélk bizottságot alkottassék, mely a tek. közgyűlés megbízásából a honvédemlék felállításával foglalkozék, úgy hogy a milleniumi ünnepélyt egybekel mellett ezzel is megörökítsék városunk határain belül. Int az idő; ezt követeli a jelen. A hazafias szellem elészterése, ápolására pedig mindenkor szükségünk van.“ E hazafias érzeltről fényesen tanulóktól indítvány tárgyalása kapcsán a polgármester enklólete alatt Bernhard Adolf, Händel Vilmos, Pauer János, Dr. Stuller Gyula, Schelle Róbert, Nyitrai László, Lestvánszky József biz. tagokból álló bizottság küldetett ki a honvédemlék ügyében javaslat előterjesztése végett.

— **A selmeczbányai betegsegélyző pénztár** ez évi rendes közgyűlése e hó 22-én tartatik meg d. u. 3 órakor kezdődőleg a városház tanácstermében Oszvald Gusztáv enklólete mellett.

— **Díofaerdő.** Városunk tanácsa elhatározta polgármesterünk előterjesztésé folytán, hogy a milleniumi évben díofaerdőt létesít, melynek alapjául ezer díofa szögálna dr. Tóth Imre bányaker. főorvos ur iskolájából, mely faiskola, mint márévek előtt megirtuk, arra van hivatal, hogy városunk kulturális céljaira bő pénzforrással, a taneorék jutalmazásul szolgáljon. Polgármesterünk s a város tanács melegen karolta fel ez ügyet s így biztosnak vehetjük a sikert.

— **Vér a havon.** Sensatio regényhez ezimnek beillenek, de sajnos e vér a havon városunkban is látható volt előlelyt héten nap-nap után. Városunk utcáinak sajátlagos girbe-görbesége, a hirtelen időváltozás igazán oly veszélyessé tette a járást, hogy a napoként egyszer behintés mellett járdánkban nem lehetett veszély nélkül járni. Minduntalan estek a járókelők s nem egy izben, bizony, nagyon szerencsétlenül. Polgármesterünk is oly szerencsétlenül esett el, hogy homlokát bezuza s vértócsa jellelte balesete helyét. Csak a gyors orvosi segély és polgármesterünk esodálatos szíves ereje tette lehetővé, hogy másnap e hó 13-án a közgyűlésen is megjelenhetett s azóta is végzi hivatalos teendőit. Igazi hősi tett ily nagy bajt oly könnyen elviselni.

— **Táncpróba.** Szöllősy Mánó tánczenitónék e hó 21-én mutatja be az idei tanfolyamának eredményét a Sembery-teremben tartandó táncpróban. Az eredmény bizonyára ismét kedvező lesz s a szűlők, érdeklődők melegegedésével fog régi jeles tánczeniternék találkozni, a kiről még elmondhatjuk azt, a mit kevés tánczeniternél mondhatnánk el, hogy igazi szakember.

— **Városrészeink, dülönk magyar nevet** kapnak. Sztinyaasztályunknak jó magyar hangzásu nevek ajánlásával megbizott szűkebb bizottsága mult kedden üléselt e tárgyban s szemelőtt tartván a történeti hűségét s jó hangzást, már is megállapodott több találós névre s hiszük, hogy 2—3 értekezletben kész ajánlattal állhat már elő.

— **Bélabányán éjjel a világosság**ot 5 petroleumlámpa fogja rövid idő múlva terjesztani, melyek a város 172 frt 72 kr. költséggel állít fel.

— **Köztérképzése.** A Városi Vigadó felső szögletén lévő közteret a város bekerített s kerté, az Eichelhááz előtti teret pedig héti állatvasutarré alakítja át, ugyanacsak bekerítve, niből összesen 250 frt költség harul a városi pénztárra.

— **Március 15-ikét** mint minden évben, úgy most is úgy akademiánk ifjúsága, mint az e. lyceum „Petőfi önképző-kör“ nyilvános ünnepélylyel üli meg. Az akad. ifjúság nevében Zivuska Jenő ifj. köri elnök. Bodó Zoltán alelnök, és Polák Károly titkar lelkes felhívást intéztek felragasztván a város polgárságához, hogy azünnepélyen részt vegyen, melynek műsora a következő. 1. Isteni tisztelet. Nagyboldogasszony templomában. 2. 11 órakor matiné a Városi Vigadó nagytermében. 3. D. u. 5. órakor ünnepély a Szent-Haromság tere 4. D. u. 4 órakor a szelaknai honvéd-elmélet megkoszorúzása. 5. Este 8 órakor ifjúsági estély a Városi Vigadó nagytermében. A Petőfi-kör ünnepének műsora pedig: 1. Hymnus. Előadja: a lyceumi énekkar. 2. Nemzeti dal. Petőfi Sándortól, szavalja: Hankó Pál VII. o. t. 3. Előszó. Irta s előadja: Nyácsik Béla VIII. o. t. 4. Március

idősa Irta Kubán Endre VII. o. t. Szavalja: Westhoff Károly VIII. o. t. 5. Csatározások Selmecezen és vidékén 1849-ben. Irta és felolvassa: Lehoczky Gyula VIII. o. t. 6. Honfő-fobász. Szűgyi Józseftől Előadja: a lyceumi énekkar. 7. Március 15. Ábrányi Emilől. Szavalja: Kaszner Gyula VIII. o. t. 8. Augustuszi napok Irta Nyácsik Béla VIII. o. t. Felolvassa: Panks Béla VIII. o. t. 1. Szabadság napja. Kozma Andortól. Szavalja: Krausz Vilmos VII. o. t. 10. Rakóczy induló. Szent-Gály Gyula átiratában. Előadja: a lyceumi ének és zenekar.

— **Halálózás.** Ágner Dániel, tekintélyes ipolysági polgár f. hó 11-én Ipolyságban elhunyt. Feleségén és 3 gyermekén kívül nagyszámú rokonság gyászolja.

— **Befásítás.** Händel Vilmos törv. hal. biz. tag indítványa folytán közgyűlésünk elhatározta, hogy a város környezeteinek befásítása, a járók és utak rendezése módozatainak megállapítása végett intézkedés történnék s tudomásul vette polgármesterünk abbéli kijelentését, hogy ez ügyben a szépsézetit és erdőnyújt szakkbizottságot legközelebb egyidejűleg fogja egybe-hívni.

— **A „pesti hazai első takarékpénztár“** a vármegye részére engedélyezett 100000 frt és 30000 frt kölcsönök lebonyolását 60 nappal meghosszabította és mivel az ügy elintézésére az időközben elhalt Bolgár alispán nyert megbízást, nehogy az ügy lebonyolítása hátráltassék, a törvényhatósági bizottság az elintézésel az alispáni ügykört ellátó Czibulya László főjegyzőt bizta meg.

— **Az a szöges kerítés,** melyről lapunkban egy ízben oly nagy felháborodással szólott lapunk egy barátja, úgy látszik mégis csak elváltolitik a Trauer-féle ház elől. Közgyűlésünk ugyanis elrendelte a somás visszahelyezést per megindítását a háztulajdonos ellen.

— **Lesz személgödör,** még eddig egyszerre 7, melynek költsége 805 frtot teszen. Tavasszal elkészül mind a hét csapajótvaló ellátva.

— **Körözés.** Danbauer Antal, selmeczbányai illetőségű 17 éves rom. kath. vallásu szobafestő f. évi február 28-án Sztinyától községben midőn az előljárósnak átadtván, megszótkott.

— **Elhaltak.** 56. özv. Budinsky Istvánné 76 éves r. k., végelgyengülés. 55. Szurovecz Rozália 35 éves r. k., tüdőlob. 56. Zachar Mária 11 hónapos, r. kath., tüdőlob. 57. Szurovecz Rozália h. sz., ág. ev., korai szülés. 58. Karaba Ferenc 36 éves, r. k., tüdőlob. 59. Gürtler Mária 75 éves, r. k., eskört.

— **A f. hó 7-én tartott lyceumi hangverseny bevétele** volt: belépő díjakból 235 frt. 73 kr. felülírtésekből 53 frt, 47 kr. összesen 289 frt. 20 kr. Kiadás volt 108 frt. 90. kr. Marad tiszta jövedelem: 180 frt. 39 kr. Felülírtettek: Heinze Hugó, János Antal, Kachelmann Károly 3 frtot. Dr. Stuller Gyula 2 frt. 20 kr. Farbak Istvánné ó nagys, Szép Béláné ó nagys. Sztinyai József, Staudner Jenő, Vojtás Mátyas, Dr. Kapp Jakab, Wankovits Lajos 5 frtot. Fizek Károly 1 frt. 70 kr. Krausz Kálmán, Pischel Árpád 1 frt. 50 kr., Janko János, Krausz Géza, Wagner József 1 frt. 20 kr., Kuthy István, Bernhard Adolf, Dr. Lenésó Janos, Haend Vilmos, Hlavatek Andrá, Szöllősy Mánó, Lestvánszky József, Steiner Bernát, Panek Odón Schelle Róbert, óv. Hajdu Béláné ó nagys. 1 frtot. Csiba István 70 kr., Joerges Ágost 60 kr., Takács Miklós, Németh Gábor 50 kr., N. N., Dimák Gyula 40 kr., Lipsey Leo 30 kr., Pivaresek Kálmán 21 frt., Fiedler Gyuláné ó nagys. Jezsovics Károly, Vítális István, Schwarz Ottó, Szever János, Vörös Ferencz, Réz Gyula, Jaeger Gyula, Papp István, Baumert Gyula, Becker Nándor, Hidvéghy Árpád, Döry Béla, Szljuka Pál, Cseti Róbert, Schmatthal János, Binder Lajos, Darvas Károly Bermannd Ele, Baumann Gyözö. Lányi Árpád 20 frt. Hörhker Gyula, Kosztolányi Imre 15 kr., Mraz Henrik 11 kr., Vajda Barna, Pesthy Béla, Jeszenszky Imre, Jahn Fülöp, Hancsek Kálmán 10 kr., Mazol Emil 5 kr., Úgy a felülírtetők, mint Wankovits Lajos úr ki zongoráját volt szives átengedni, fogadják a jótékony czele nevében a rendezőség halás köszönetét.

— **Árad az ipoly.** Mint Ipolyságról írják lapunknak, az Ipoly folyó kiöntött medréből s a bal oldalon lévő rétet egészen Ujvárosig elöntötte. Bár a víz igen nagy, veszélyelő nem kel tartani.

— **Lövés az éjben.** Felső-Terényiben e napokban éjnek idején az ablakon át ismeretlen tettes ózv. Podhorszky Györgyne ablakán belélt. A lövés szerencsére nem talált s a golyó a falba furdott. A csendőrség, mely másnap a hely színerét ment ki, a tetestet a legerélyesebben nyomozza.

— **Az ipolysági kath. olvasókörörről** különböző hírek jártak Ipolyságon; Egyik hír azt mondta, hogy a kör anyagi pártolás miatt „polgári körre“ alakult, az egy másik pedig azt, hogy „minkedvölő kör“ lesz. Mindezen híreket megafelől az igazgatóság azzal, hogy az igen szépen viruló egylet alapszabályait, ki-nyomatja és a tagok közt kiosztja.

— **Gyermek előadás.** Mult számunkban megjelent e hírtinkre vonatkozólag írja ipolysági tudósi-

